

การประยุกต์ใช้หลักสัมมาวาจาในสังคมพหุวัฒนธรรมของชุมชน
บ้านท่าแมงลัก ตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา
An application of right speech in the Multicultural society of
Ban Thamaenglak, Sakom Sub-District, Thapha district,
Songkhla province

¹สุภิศรา บุญช่วย, ²พระครูโฆสิตวิพัฒนานุกุล,
³พระครูโสภณรัตนบัณฑิต และ ⁴สามิตร อ่อนคง
¹Supisara Boonchuay ²Phrakhrukositwattananukul
³Phrakru Sopanarattanabonthit and ⁴Samit Onkong

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
^{2,3,4}มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.
^{2,3,4}Mahamakut Buddhist University, Thailand.

supi_sara555@hotmail.com

Received February 19, 2020; Revised March 2, 2020; Accepted May 14, 2020

บทคัดย่อ

สภาพปัญหาการดำเนินชีวิตในสังคมพหุวัฒนธรรมของชุมชนบ้านท่าแมงลัก ตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา พบว่า การใช้หลักสัมมาวาจาในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมที่มีความแตกต่างกันทางภาษาการสื่อสาร ประกอบด้วยด้านครอบครัว ด้านศาสนา ด้านสังคมและด้านผู้นำ สังคมพหุวัฒนธรรมเป็นกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ วิถีชีวิต ความเชื่อ ศาสนาและประเพณีปฏิบัติที่มีความแตกต่างกัน

หลักสัมมาวาจาที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า สัมมาวาจา คือ การไม่พูดเท็จ (มุสาวาทา) ไม่พูดส่อเสียด ยุยงให้เขาแตกร้างกัน (ปิสุณาย วาจา) ไม่พูดคำหยาบคาย (ผรุสย วาจา) ไม่พูดเพ้อเจ้อเหลวไหลไร้สาระ (สัมผัปปลาปา) มีการเคารพให้เกียรติ ไม่นำเรื่องเชื้อ

ชาติ ศาสนามากล่าวถึงทำนองล้อเล่น คำพูดถูกกาลเทศะหรือพูดตามกาลที่สมควรพูด คำสัตย์จริง พูดคำอ่อนหวาน และมีประโยชน์

การประยุกต์ใช้หลักสัมมาวาจาในสังคมพหุวัฒนธรรมชุมชนบ้านท่าแมงลัก ตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา

1. การประยุกต์ใช้หลักสัมมาวาจาในการดำเนินชีวิตระดับครอบครัว พบว่า ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร กันระหว่างสมาชิกในครอบครัวต้องมีความจริงใจต่อกัน ยอมรับสมาชิกในครอบครัว การสื่อสารในครอบครัว ถึงแม้ว่าจะเป็น การสื่อสารอย่างเป็นกันเอง แต่ก็ต้องระมัดระวังการใช้ข้อความบางอย่างที่อาจทำให้เกิดความขัดข้องหมองใจกัน หรือเข้าใจไม่ตรงกัน

2. การประยุกต์ใช้หลักสัมมาวาจาในการดำเนินชีวิตระดับชุมชน พบว่า ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ได้ประยุกต์ใช้ตามกรอบหลักสัมมาวาจา ดังนี้ ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ยุยงให้เขาแตกร้างกัน ไม่กล่าวคำหยาบคาย ไม่พูดเพื่อเจ้าเล่ห์ไหลไร้สาระ มีการเคารพให้เกียรติ ไม่นำเรื่อง ภาษาการสื่อสาร เชื้อชาติ ศาสนา มากล่าวทำนองล้อเล่น ได้แก่ ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ศาสนา ที่เกี่ยวกับบุคคล ชุมชน โดยเปลี่ยนเป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

3. การประยุกต์ใช้หลักสัมมาวาจาในการดำเนินชีวิตระดับสังคม พบว่า ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารของประชาชนมีวาจาที่ดีต่อกันและกัน อย่างเหมาะสมกับเพศ วัย สถานะตำแหน่งในสถานที่ และโอกาสอันควร เกิดความสง่างาม ในตัวเอง สามารถช่วยลดปัญหาในสังคม ทำให้เกิดความเข้าใจกัน ประนีประนอมกัน มีความสามัคคีมีทัศนคติที่ดีต่อกัน

4. การประยุกต์ใช้หลักสัมมาวาจาในการบริหารงานของผู้นำ พบว่า ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ได้ประยุกต์ใช้หลักสัมมาวาจาในการดำเนินชีวิตระดับผู้นำ เป็นการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกและประสบการณ์ของผู้พูดไปสู่ผู้ฟัง โดยอาศัยถ้อยคำและน้ำเสียงและอาศัยกิริยาในการสื่อความหมายในลักษณะของวัจนภาษา สัมมาวาจายังให้ผลที่เกื้อกูลต่อส่วนรวม การนำหลักสัมมาวาจามาใช้ในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการปกครอง ด้านการประกอบอาชีพ หรือแม้แต่การพัฒนาในทุกรูปแบบ ดังนั้น การใช้วาจาของผู้นำจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะส่งผลการดำเนินงานสำเร็จได้ตามเป้าหมาย ต้องรักษาน้ำใจ ไม่ใช้อารมณ์

คำสำคัญ: หลักสัมมาวาจา, พหุวัฒนธรรม

Abstract

The problems of living life in multicultural society of Ban Thamaenglak, Sakom Sub-District, Thapha District, Songkhla province found that it is necessary to apply the principle of right speech while living in society with varied languages for communication, families, religions, societies and leaders. Multicultural society comprises of different indigenous races, ethnics, ways of life, beliefs, religions and traditions.

The principle of right speech appearing in Theravada Buddhist scriptures was found that right speech basically refers to: non-lying, non-malicious, non-harsh, non-frivolous but respect others. The issues of race and religion should not be abused in the speech. What one needs to do is to communicate through the right speech in terms of right time, right place, honest, moderate and beneficial.

Application of right speech in a multicultural society of Ban Thamaenglak, Sakom Sub-District, Thapha District, Songkhla province could be done as the followings:

1. Application of right speech in living life at family level, it showed that the language used for communication among family members should be truthful and accepting the membership of the family. Despite the communication within the family is intimate, it needs to be careful for misunderstanding of messages.

2. Application of right speech in living life in community level, it showed that the language used for communication was within the principle of right speech by avoiding lying and other malicious, frivolous and harsh speeches. While communicating, one should show due respect for others by not committing sacrilege. The language used should be in accordance with mutual sharing of tradition, culture, belief and religion.

3. In the application of right speech in the level of a society, it showed that the language is used with mutual respect. It is also appropriate in accordance with gender, age, status quo, time and place resulting in the good manner and thereby reducing many problems in society. This also creates good attitudes with mutual understanding, reconciliation and harmony.

4. Application of right speech in the administration of leaders, it showed that the application of right speech in the living life at the level of leaders has communicated their thought, feeling and experience to their audiences through appropriate words, tones and body languages. In using verbal language as a medium of communication, right speech benefits all the people. Applying the principle of right speech in all aspects whether in governance, profession and even all forms of development, the speech used by the leaders is crucial for the achievement as expected. Right speech will, thus, keep the people in good spirit rather than taken over by emotions.

Keywords: Right Speech, Multicultural

บทนำ

สังคมพหุวัฒนธรรมเป็นกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทั้งชาติพันธุ์ วิถีชีวิต ความเชื่อ ศาสนา และประเพณีปฏิบัติที่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากกระบวนการคิดและสัญลักษณ์ที่เกิดจากการสร้างของวัฒนธรรมปัจจัยทางศาสนา ชาติพันธุ์ อายุ เพศ ชนชั้นทางสังคมและการศึกษา จึงเป็นตัวกำหนดให้บุคคลมีความคิดความเชื่อ ความรู้สึกและการกระทำในลักษณะที่แตกต่างกัน หนึ่งในพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรมนั้น คือ ชุมชนบ้านท่าแมงลัก ตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นพื้นที่ทางสังคมพหุวัฒนธรรมที่ประกอบไปด้วยชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมและชาวจีน มีพระพุทธศาสนา ศาสนาอิสลาม ลัทธิความเชื่ออื่นๆ วิธีการดำเนินชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี สังคม วัฒนธรรม จารีตประเพณี จากความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะชุมชนบ้านท่าแมงลักมีความยืดหยุ่นทางวัฒนธรรมสูงและมีการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมอย่างกลมกลืน จึงทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข (นิติไทย นิคมฉัตร, 2558 : 1)

สัมมาวาจาเป็นองค์มรรคในอริยมรรค 8 คือ สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ และสัมมาสมาธิ ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติในทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดความรู้แจ้งด้วยปัญญาสำหรับขจัดความเขลา ความหลงผิด ความทุกข์ เพื่อให้การดำเนินชีวิตในศีลธรรมอันดีงาม ดังที่พระสมชาย ปโยโค (ดำเนิน) กล่าวว่า วาจาเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะวาจาเป็นกระบวนการสื่อสารที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กับการดำรงอยู่ของมนุษย์ซึ่งมนุษย์ได้ต่อสู้กับธรรมชาติและดิ้นรนเพื่อการมีชีวิตอยู่รอดในสังคม จึงได้ใช้การสื่อสารด้วยการพูดคุยเป็นเครื่องมือช่วยให้กระทำการต่างๆ ดังจะเห็นได้จากหลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวกับการพูดที่ทรงแสดงหลักธรรมในด้านพฤติกรรมที่แต่ละคนแสดงออกต่อกัน ต้องรู้จักสำรวมในการพูด การพูดสุภาพ อ่อนหวาน พูดคุยด้วยความรัก ความเมตตาต่อกัน สร้างมิตรไมตรีต่อกัน การใช้ถ้อยคำเป็นที่น่าเชื่อถือ เพื่อให้การอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะอย่างสงบสุขและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (พระสมชาย ปโยโค (ดำเนิน), 2554:4)

ชุมชนบ้านท่าแมงลัก ตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในตำบลสะกอม ทางฝั่งตะวันออกของทะเลติดกับอ่าวไทย เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ตำบลสะกอมที่มีผู้นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 60 ผู้นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 40 ซึ่งเป็นพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรมที่มีปัญหาระหว่างวัฒนธรรมทั้งในด้าน การติดต่อสื่อสาร ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม อาหารและวิถีชีวิตที่มีความแตกต่างกัน เช่น กิจกรรมงานวัดต่างๆ งานทอดกฐินทอดผ้าป่า ซึ่งมีชาวไทยมุสลิมจะไม่มาร่วมกิจกรรมงานวัดเหล่านั้น และงานลอยกระทงประจำปีจะมีลูกหลานชาวไทยพุทธเข้าร่วมประกวดธิดานพมาศ การทำเครพยกมือไหว้และการไม่ยอมรับความหลากหลายในสังคมพหุวัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันท่ามกลางความแตกต่าง สมาชิกในสังคมไม่เปิดใจกว้างเพื่อยอมรับความแตกต่างที่เกิดขึ้นและไม่พยายามปรับตัวให้เข้ากับทุกคนทุกชาติพันธุ์ ศาสนา และวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันในชุมชนจึงต้องระมัดระวังในการกระทำและคำพูด ซึ่งอาจจะนำมาซึ่งความแตกแยก ขัดแย้งในสังคม ตลอดจนการเครพในหน้าที่สิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกันการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างสันติสุข

การใช้สัมมาวาจาเป็นเครื่องมือสื่อสาร ในการสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมชุมชนบ้านท่าแมงลัก เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ให้ยั่งยืนและเป็นชุมชนต้นแบบ โดยการสื่อสารด้วยวาจาที่อ่อนหวาน ไพเราะ อ่อนโยนในการสร้างความสัมพันธ์ไมตรีซึ่งกันและกัน เน้นการยอมรับความแตกต่างทางภาษา ศาสนา ความเชื่อ วิถีชีวิต วัฒนธรรม บนพื้นฐานการยอมรับสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของบุคคล โดยให้โอกาสแก่คนกลุ่มน้อยที่มีชีวิตอยู่บนความแตกต่างได้รับการพัฒนาไปพร้อมๆ กัน ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกชุมชนบ้านท่าแมงลักเป็นพื้นที่วิจัยด้วยเหตุผลดังกล่าว

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสัมมาวาจาในสังคมพหุวัฒนธรรมของชุมชนบ้านท่าแมงลัก ตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมและเป็นแนวทางการประยุกต์ใช้หลักธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินชีวิตในสังคมพหุวัฒนธรรมของชุมชนบ้านท่าแมงลัก ตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาหลักสัมมาวาจาที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท
3. เพื่อประยุกต์ใช้หลักสัมมาวาจาในสังคมพหุวัฒนธรรมของชุมชนบ้านท่าแมงลัก ตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง“การประยุกต์ใช้หลักสัมมาวาจาในสังคมพหุวัฒนธรรมของชุมชนบ้านท่าแมงลัก ตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา”ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาจากเอกสาร (Document Study) ร่วมกับการศึกษาภาคสนาม (Field Study) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเอกสาร เอกสารทางพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้ศึกษาคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.2539 อรรถกถาและฎีกา เป็นหลักในการศึกษา เอกสารประเภทอื่นๆ
2. การศึกษาภาคสนาม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัย สัมภาษณ์ภาคสนามและเลือกบุคคลที่จะสัมภาษณ์ หลังจากนั้นเริ่มเก็บข้อมูลภาคสนาม การสังเกต (observation) การสัมภาษณ์ (interview) ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลในช่วงที่ 2 ซึ่งใช้การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อสัมภาษณ์เจาะลึกและสัมภาษณ์ทั่วไป ประกอบกับการใช้แบบสอบถาม โดยมีผู้ช่วยผู้วิจัยบันทึกเทปและจดบันทึก
3. กลุ่มเป้าหมาย คือ (1) พระสงฆ์ จำนวน 5 รูป (2) ครู จำนวน 5 คน (3) นักเรียน จำนวน 5 คน และ(4) ผู้ปกครอง จำนวน 5 คน รวมทั้งหมด 20 รูป/คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาไปวิเคราะห์ โดยการแยกแยะตามประเด็นที่ศึกษา เพื่อหาสิ่งที่เหมือนกันสิ่งที่ต่างกันขององค์ความรู้ที่เกี่ยวกับสัมมาวาจา นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งเป็นการนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาจากการวิเคราะห์ความถูกต้องว่า สามารถตอบวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้หรือไม่ และสรุปอ้างอิงไปถึงสภาพการณ์จริงได้มากน้อยเพียงใด หลังจากนั้นได้ตรวจสอบข้อมูล ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล เก็บข้อมูลเพิ่มเติมในกรณีที่ข้อมูลบางส่วนขาดความสมบูรณ์ ต่อจากนั้นจึงวิเคราะห์ สังเคราะห์ตามขอบเขตด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้

5. การนำเสนอรายงานผลงานการวิจัย การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะของการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยการเริ่มต้นการเขียนเรื่องราวที่น่าอ่านและเข้าใจง่าย โดยการใช้หลักเหตุผลและการเริ่มต้นวางโครงเรื่องและแนวการเขียนให้มีความสมดุลที่มีความต่อเนื่อง

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสัมมาวาจาในสังคมพหุวัฒนธรรมของชุมชนบ้านท่าแมงลัก ตำบลสะกอม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดสงขลา” เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินชีวิตในสังคมพหุวัฒนธรรม หลักสัมมาวาจาที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทและเพื่อประยุกต์ใช้หลักสัมมาวาจาในสังคมพหุวัฒนธรรมของชุมชนบ้านท่าแมงลัก ตำบลสะกอม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดสงขลา จากการวิจัย พบว่า

1. สภาพการดำเนินชีวิตในสังคมพหุวัฒนธรรมระดับครอบครัว ภาษาที่ใช้การสื่อสารในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมพหุวัฒนธรรมในระดับครอบครัว ปัจจุบันสังคมไทยเข้าสู่ความเป็นพหุสังคมมากขึ้น การอยู่ร่วมกันของบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี รวมทั้งทัศนคติความเชื่อ อาจนำมาซึ่งความไม่เข้าใจกันได้ ดังนั้นทุกคนในครอบครัวควรเรียนรู้เพื่อยอมรับในความแตกต่างและความหลากหลายของสังคมพหุวัฒนธรรมจำเป็นอย่างยิ่งที่คนไทยควรเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สังคมพหุวัฒนธรรมในครอบครัว ไม่แสดงกิริยาและวาจาดูหมิ่นคนในครอบครัว แสดงความเคารพ ให้เกียรติผู้ฟังและผู้ที่กำลังกล่าวอ้างถึง โดยให้ความสนใจผู้ฟังทั้งที่เป็นการพูดคุยสนทนาและการพูดในที่ครอบครัว ในการพูดถึงบุคคลอื่นที่เรากล่าวอ้างคำพูดหรือความคิดของท่าน ก็ควรจะให้เกียรติเจ้าของคำพูดนั้น โดยประกาศชื่อด้วยความเคารพ มิใช่กล่าวอ้างขึ้นอย่างเลื่อนลอยหรือกล่าวเอาความคิดนั้นว่าเป็นของตนเอง มีความรับผิดชอบต่อการพูด ต้องไตร่ตรองก่อนที่จะพูดอะไรออกไป เพื่อให้การพูดนั้นเป็นผลดีและเป็นประโยชน์แก่ตนเองและคนในครอบครัว สังคมพหุวัฒนธรรมกับครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันแรกของสังคม เมื่อครอบครัวเข้มแข็ง และอบรมสั่งสอนให้สมาชิกในครอบครัวทุกคนรู้บทบาท สิทธิ เสรีภาพของตนเองและปฏิบัติตามที่กฎหมายและรัฐธรรมนูญได้ให้ความคุ้มครองได้อย่างเคร่งครัด โดยไม่ละเมิดสิทธิ เสรีภาพของสมาชิกอื่นในสังคมก็จะนำไปสู่สังคมและประเทศชาติเข้มแข็งตามไปด้วย

2. สภาพการดำเนินชีวิตในสังคมพหุวัฒนธรรมระดับชุมชน ภาษาที่ใช้การสื่อสารในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมพหุวัฒนธรรมระดับชุมชนจะต้องอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข หมายถึง การที่มนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม สามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกันในรูปของกฎระเบียบหรือกฎหมายและมีคุณธรรม จริยธรรมในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การมีส่วนร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสังคม เช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจและกัน ไม่แสดงกิริยาและวาทจาตุ หมิ่นผู้อื่นและการปฏิบัติตามคุณธรรมของการอยู่ร่วมกันตามหลักศาสนาที่ตนเองนับถือ จะทำให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในชุมชน สังคมพหุวัฒนธรรมจะต้องการเคารพกฎเกณฑ์ ซึ่งในสังคมที่ได้มีการจัดระเบียบอย่างดีแล้วนั้น การอบรมให้เรียนรู้ กฎเกณฑ์ของสังคมเป็นกระบวนการที่จะต้องกระทำเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก จนถึงผู้ใหญ่ การเข้าไปมีส่วนร่วมในรูปของสังคมใหม่และสถาบันใหม่ สมาชิกในสังคมก็ต้องเรียนรู้กฎเกณฑ์ใหม่และยอมรับค่านิยมใหม่และในขณะเดียวกันที่พ่อแม่ครอบครัวก็ต้องทำหน้าที่เป็นตัวอย่างที่สำคัญในการเลี้ยงดูเด็ก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในการเคารพกฎเกณฑ์ของสังคม เพื่อให้การดำรงชีวิตอยู่ของสมาชิกในสังคมได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สังคมพหุวัฒนธรรมในชุมชนไม่แสดงกิริยาและวาทจาตุ หมิ่นผู้อื่น มารยาททางวาทจกั คือ บุคลิกภาพที่ปรากฏในสังคมที่เกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำสำเนียงต่อบุคคลทั่วไป เช่นการใช้ถ้อยคำที่สุภาพ ไม่พูดเหยียดหยามผู้อื่น การใช้วาทจกักรุณาเมื่อต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่น การกล่าวคำขอโทษเมื่อทำผิดพลาด การกล่าวคำขอบคุณเมื่อได้รับความช่วยเหลือ ไม่ส่งเสียงดังก่อความรำคาญ ไม่พูดจาโอ้อวดตนเอง ใช้สำเนียงการพูดที่นุ่มนวลเป็นกันเอง ซึ่งมารยาททางวาทจกันี้มีผลให้คน ในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข สังคมพหุวัฒนธรรมในชุมชนจะต้องให้ความเคารพซึ่งกันและกัน ผลที่ได้รับจากการปฏิบัติตนเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น ผลที่เกิดกับชุมชนหากประชาชนมีความสมัครสมาน รักใคร่สามัคคี ไม่มีความแตกแยก ไม่แบ่งเป็นพวกเป็นเหล่าชุมชนก็จะสงบสุขเกิดสวัสดิภาพ บรรยากาศโดยรวมก็จะสดใสปราศจากการระแวงต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ สามารถดำเนินไปอย่างราบรื่น นักลงทุน นักท่องเที่ยวก็จะเดินทางมาเยือนประเทศของเราด้วยความมั่นใจ

3. สภาพการดำเนินชีวิตในสังคมพหุวัฒนธรรมระดับสังคม ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในสังคมพหุวัฒนธรรมการเคารพกฎเกณฑ์เป็นหลักการพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันของผู้คนในสังคมโดยปกติสุขไม่ว่าจะเป็นสังคมการอยู่ร่วมกันของผู้คนเป็นจำนวนมากในสังคมต้องอาศัยกฎระเบียบกติกาสังคม ซึ่งคนในสังคมนั้นๆ จำต้องเรียนรู้กฎกติกาของสังคม พร้อมทั้งต้องมีความรับผิดชอบต่อ สังคมส่วนรวมนั้น คือ จะต้องยอมรับและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์กติกาทางสังคม การอบรมสมาชิกในสังคมให้เกิดการเรียนรู้กฎเกณฑ์และกติกาของสังคม คือ การถ่ายทอดวิถีชีวิตวัฒนธรรม และการทำให้สมาชิกในสังคมนั้นสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมถูกต้อง สังคมพหุวัฒนธรรมจะต้องให้การเคารพ ซึ่งกันและกัน การปฏิบัติตนตามสิทธิของตนเองและผู้อื่นในสังคม เป็นสิ่งที่ช่วยจัดระเบียบให้กับสังคมสงบสุข โดยมีแนวทางปฏิบัติ คือ 1) ต้องเคารพสิทธิของกันและกัน โดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น สามารถแสดงออกได้หลายประการ เช่น การแสดงความคิดเห็น การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นต้น 2) ต้องรู้จักใช้

สิทธิของตนเองและแนะนำให้ผู้อื่นรู้จักใช้สิทธิของตนเองการเคารพซึ่งกันและกัน 3) ต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสิทธิเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น สิทธิเสรีภาพของความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพในเคหสถานและ 4) ต้องปฏิบัติตามหน้าที่ของชาวไทยตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเสียภาษีให้รัฐเพื่อนำเงินมาพัฒนาประเทศ เป็นต้น

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง“การประยุกต์ใช้หลักสัมมาวาจาในสังคมพหุวัฒนธรรมของชุมชนบ้านท่าแมงลัก ตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา”ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. หลักสัมมาวาจาที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท

ผู้วิจัยพบว่า องค์ประกอบของหลักสัมมาวาจามีรายละเอียดเนื้อหาที่ควรนำไปปฏิบัติ คือ หลักสัมมาวาจาจากการดำเนินชีวิตในระดับครอบครัว ระดับชุมชน ระดับสังคมและระดับผู้นำ ในชุมชนบ้านท่าแมงลัก ตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในทุกระดับจำเป็นต้องกล่าววาจาที่ถูกกาลเทศะหรือพูดตามกาลที่สมควร พูดคำสัตย์จริง พูดคำอ่อนหวาน มีประโยชน์และประกอบด้วยเมตตา ถือว่าเป็นถ้อยคำที่ควรพูดตาม แนวทางพระพุทธศาสนา จัดเป็นสัมมาวาจาเพราะเป็นคำพูดที่มีกลิ่นหอมมีรากเหง้ามาจากกุศล กรรมบถเกิดจากเจตนาเป็นกุศล เกิดมาจากสัมมาทิฐิหรือมโนสุจริตจัดเป็นสัมมาวาจาจึงควรระลึก อยู่เสมอว่าวาจาจริงเป็นการแสดงออกของจิตที่งดงาม วาจาสุภาพแสดงถึงจิตใจที่อ่อนโยน วาจาเป็นภาษิตเพราะจิตมีคุณธรรม วาจาสามัคคีก็โดยจิตมีเมตตา วาจาเป็นประโยชน์มาจากจิตมีปัญญา วาจากับใจเป็นเหตุเป็นผลเกื้อกูลกัน เมื่อควบคุมวาจาให้ดีจิตใจก็ตั้งงามและเมื่อจิตใจดีงามวากาก็เป็นวาจาชอบ หรือเป็นสัมมาวาจา ดังนั้น วาจาจึงถือว่าเป็นเครื่องมือสื่อสารความรู้สึกนึกคิดเสียงที่เปล่ง ออกมาเปิดเผยถึงจิตใจ แม้ยังไม่เป็นภาษาอะไรผู้ฟังก็อาจหยั่งได้ว่าเกรี้ยวกราดหรือนุ่มนวล ซึ่งหรือชอบ จึงต้องระมัดระวังในการพูด จะกล่าวถ้อยคำใดนั้นควรคิดเสียก่อนว่า สิ่งที่พูดออกไปนั้นถูกต้อง สอดคล้องความจริงหรือไม่ เพราะการกล่าวเท็จทำให้เกิดความเสียหายทำอันตรายได้ทั้งตนเองและผู้อื่น แม้ว่ายังอาจไม่เห็นผลโดยทันทีวันใดวันหนึ่งข้างหน้าถูกเขาจับได้จะไม่ได้ได้รับความเชื่อถืออีกต่อไป เมื่อใดก็ตามที่จะเปล่งวาจาพึงเปลี่ยนแปลงแต่สัมมาวาจาและถ้อยคำที่ถูกกาลเทศะ พูดคำสัตย์จริงพูด คำไพเราะอ่อนหวานเป็นประโยชน์และมีจิตเมตตาเป็นที่ตั้งเสมอ อันจะเกิดผลดีมีประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้ฟัง

2. การประยุกต์ใช้หลักสัมมาวาจาในสังคมพหุวัฒนธรรม ชุมชนบ้านท่าแมงลัก อำเภอสะกอม จังหวัดสงขลา

การประยุกต์ใช้หลักสัมมาวาจาในการดำเนินชีวิตระดับครอบครัว พบว่า ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัวต้องมีความเข้าใจต่อกัน ยอมรับสมาชิกในครอบครัว การสื่อสารใน

ครอบครัวยิ่ง แม้ว่าจะเป็น การสื่อสารอย่าง เป็นกันเอง แต่ก็ต้องระมัดระวังการใช้ข้อความบางอย่างที่ อาจทำให้เกิดความขัดข้องหมองใจกัน หรือเข้าใจไม่ตรงกัน

การประยุกต์ใช้หลักสัมมาวาจาในการดำเนินชีวิตระดับชุมชน พบว่า ภาษาที่ใช้ในการ สื่อสารได้ประยุกต์ใช้ตามกรอบหลักสัมมาวาจา ได้แก่ ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ยุยงให้เขาแตกร้าว กัน ไม่พูดคำหยาบคาย ไม่พูดเพ้อเจ้อเหลวไหลไร้สาระ มีการเคารพให้เกียรติ ไม่เอาเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา มาถ่วงถ่วงถึงทำนองล้อเล่น ได้แก่ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ภาษา ศาสนา ที่เกี่ยวกับบุคคล ชุมชน โดยเปลี่ยนเป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

การประยุกต์ใช้หลักสัมมาวาจาในการดำเนินชีวิตระดับสังคม พบว่า ภาษาที่ใช้ในการ สื่อสาร ประชาชนมีวาจาต่อกันและกันอย่างเหมาะสมกับเพศ วัย สถานะตำแหน่งในสถานที่และ โอกาสอันควร เกิดความสง่างามในตัวเอง สามารถช่วยลดปัญหาในสังคม ทำให้เกิดความเข้าใจกัน ประนีประนอมกัน มีความสามัคคีมีทัศนคติที่ดีต่อกัน

การประยุกต์ใช้หลักสัมมาวาจาในการดำเนินชีวิตระดับผู้นำพบว่า การประยุกต์ใช้หลัก สัมมาวาจาในการดำเนินชีวิตระดับผู้นำ เป็นการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกและประสบการณ์ของผู้ พูดไปสู่ผู้ฟัง โดยอาศัยถ้อยคำและน้ำเสียงและอาศัยกิริยาในการสื่อความหมายในลักษณะของ วาจนาภาษา สัมมาวาจายังให้ผลที่เกื้อกูลต่อส่วนรวม การนำหลักสัมมาวาจามาใช้ในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็น เป็นด้านการปกครอง ด้านการประกอบอาชีพ หรือแม้แต่การพัฒนาในทุกรูปแบบ ดังนั้น การใช้วาจา ของผู้นำจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะส่งผลให้การดำเนินงานสำเร็จได้ตามเป้าหมาย ต้องรักษาน้ำใจไม่ใช้อารมณ์

ระดับครอบครัว ภาษาที่ใช้การสื่อสารในสังคมพหุวัฒนธรรม ไม่แสดงกิริยาและวาจา ดูหมิ่นคนในครอบครัว แสดงความเคารพ มีความรับผิดชอบต่อการพูด ต้องไตร่ตรองก่อนที่จะพูดอะไร ออกไป เพื่อให้การพูดนั้นเป็นผลดีและเป็นประโยชน์แก่ตนเองและคนในครอบครัว

ระดับชุมชน ภาษาที่ใช้การสื่อสารในสังคมพหุวัฒนธรรมในชุมชนไม่แสดงกิริยาและ วาจา ดูหมิ่นผู้อื่น มารยาททางวาจาก็ คือ บุคลิกภาพที่ปรากฏในสังคมที่เกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำ สำเนียงต่อบุคคลทั่วไป เช่น การใช้ถ้อยคำที่สุภาพ ไม่พูดเหยียดหยามผู้อื่น การใช้วาทะคำกรณมา เมื่อต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่น การกล่าวคำขอโทษเมื่อทำผิดพลาด การกล่าวคำขอบคุณ เมื่อได้รับความช่วยเหลือ

ระดับสังคม ภาษาที่ใช้การสื่อสารในสังคมพหุวัฒนธรรมในระดับสังคม การเคารพ กฎเกณฑ์เป็นหลักการพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันของผู้คนในสังคมโดยปกติสุข ไม่ว่าจะเป็นสังคม ใดหรือประเทศใด การอยู่ร่วมกันของผู้คนเป็นจำนวนมากในสังคมต้องอาศัยกฎระเบียบ กติกา ของสังคม ซึ่งคนในสังคมนั้นๆจำต้องเรียนรู้กฎกติกาของสังคม สังคมพหุวัฒนธรรมจะต้องให้การ เคารพซึ่งกันและกัน การปฏิบัติตามสิทธิของตนเองและผู้อื่นในสังคม เป็นสิ่งที่ช่วยจัดระเบียบ ให้กับสังคมสงบสุข

ระดับผู้นำ ภาษาที่ใช้การสื่อสารในสังคมพหุวัฒนธรรมระดับผู้นำ เป็นการถ่ายทอด ความคิด ความรู้สึกและประสบการณ์ของผู้พูดไปสู่ผู้ฟัง โดยอาศัยถ้อยคำและน้ำเสียง และอาศัยกิริยา ในการสื่อความหมายในลักษณะของวจนาภาษา สัมมาวาจายังให้ผลที่เกื้อกูลต่อส่วนรวม การนำหลัก

สัมมาวาจามาใช้ในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการปกครอง ด้านการประกอบอาชีพ หรือแม้แต่การพัฒนาในทุกรูปแบบ ดังนั้น การใช้วาจาของผู้นาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะส่งผลการดำเนินงานสำเร็จได้ตามเป้าหมาย ต้องรักษาน้ำใจไม่ใช้อารมณ์

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

องค์กรภาครัฐ ภาคการศึกษา ภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำมากำหนดเป็นแนวปฏิบัติในการใช้หลักสัมมาวาจาบูรณาการกับการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรผ่านกิจกรรมทางการบริหารงาน กิจกรรมสานสัมพันธ์ของชุมชนบุคลากรในองค์กรและสถาบันการศึกษา ควรนำไปจัดเป็นโครงการ และกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน มนุษย์สัมพันธ์ของบุคลากรในองค์กรและประชาชนในชุมชน นักเรียน นักศึกษา ผ่านกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสานสัมพันธ์ด้วยหลักสัมมาวาจา มีการกำหนดพื้นที่มีปัญหาความขัดแย้ง ในชุมชนและนำกระบวนการวิจัยไปทดลองเพื่อแก้ปัญหาโดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายต่างๆ ตามหลักสัมมาวาจาของครอบครัวไทย หลักสัมมาวาจากับแนวทางแก้ปัญหาการศึกษาไทย ตลอดจนการวิเคราะห์ประโยชน์ของมรรค 8 ของครูในสังคมไทยและวิเคราะห์ประโยชน์ของมรรค 8 ของหัวหน้าส่วนราชการในสังคมไทยในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). *พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นิติไทย นิคมคณิสสรณ์, (2558), “การศึกษาชีวิตในสังคมยุคใหม่และประชาคมอาเซียน”, เอกสารประกอบการสอน วิชาศพ. 121ศูนย์วัฒนธรรม, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- พระสมชาย ปโยโค (ดำเนิน), (2554). “การประยุกต์ใช้สัมมาวาจาเพื่อการบริหารงานของผู้นำ”, *พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ*, กรุงเทพฯ: บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด.